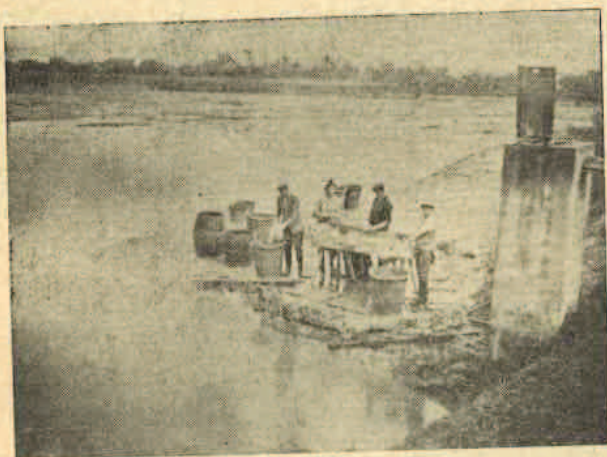

Deset godina izgradnje malih rabnjaka u Varaždinskom kraju

Prvi ribolov na novo-izgrađenom ribnjaku u Ludbregu bio je svečano proslavljen 5. XI 1953. godine.

Blaga zima 1953. godine i vanredno zanimanje zadrugara omogućilo je, da je započeta gradnja prvog ribnjaka u mj. februaru bila dovršena već sredinom idućeg mjeseca marta. Stari napušteni rukav rijeke Bednje, sa podvodnim kiselim tlom, pretvoren je u plodan ribnjak. Kod

Sl. 1 — Ribolov u Ludbregu

Foto: Ing. Fijan

svih radova podizanja ribnjaka napose se zalagao zamjenik predsjednika Zadruga M. Hrešč i član uprave M. Grabarić. Sa više strana bilo je smetnji a i javne kritike: da dravsko porozno tlo neće držati vodu u ribnjaku, radi krađa ribe će biti i mrtvih glava, dok će sam ribnjak ubrzo propasti.

Po završenoj izgradnji ribnjaka nastao je teži problem: nabava potrebne ribe za nasad i uzgoj vlastitog šaranskog mlađa, jer je bila već u početku namjera da se poveća broj ribnjaka. U obzir je dolazila doprema uzgojne ribe sa udaljenih ribnjaka kraj Karlovca, koji su u to vrijeme još bili zdravo područje, pošteđeni od z. v. b. š. Konačno, šaranski mlađ je uspjelo dopremiti, ali matice šarana nije se moglo nabaviti iz raznih, na oko opravdanih razloga. Konačno je i taj problem riješen na pomalo dovitljiv način, te je kod ribolova u jesen od dopremljenih matice bilo i 140 kg šaranskog mlađa.

Do jeseni iste godine zadrugari su izgradili i drugi, veći ribnjak, površine 2,8 ha, koji je već iduće godine stavljen pod vodu i nasaden vlastitim šaranskim mlađem.

Izgradnja ribnjaka u Ludbregu i uspjeli uzgoj ribe, naglo su pobudili interes za ribnjake i ribarstvo u tom kraju. Već iduće godine obnovljeni su i povećani stari ribnjaci uz dvorce

iz feudalnih vremena u Velikom Bukovcu i Rasinji.

U susjednom kotaru Varaždin, pa i Čakovec, sve više je rasao interes za ribnjake. U Maruševcu je 1955. godine obnovljen stari ribnjak, površine 4 ha, koji je nekad pripadao vlastelinskom dvorcu, dok je u selu Otok, kraj Preloga u Međimurju, izgrađen novi ribnjak lovačkog društva.

U Trakošćanu, poznatom izletištu kraj Varaždina, stajali su posve zapušteni ribnjaci uz jezero Trakošćan. Pod vodom je stajalo samo jezero Trakošćan, jedan od najvećih ribnjaka nekadašnjeg ribnjačarstva, ukupne površine 28 ha.

Na putu restauracije ovog starog feudalnog ribnjačarstva stajale su naročite prepreke. Čitav objekt Trakošćan, sa starom gradinom, velikim parkom, vodenim površinama ribnjaka i okolnim šumama, stoji pod zaštitom Konzervatorskog zavoda SRH, koji je u početku stavljao teške uslove za obnovu cjelokupnog ribnjačarstva. Uopće nije bio prihvaćen proizvodni plan uzgoja ribe, temeljen na ekonomskoj računici. Zabranjeno je bilo otpuštanje vode iz ribnjaka, uz zahtjev, da sve vodene površine oko Trakošćana moraju biti praiskonske čiste i bistre (Prof. Dr. I. Pavlek)

Međutim, teško stanje ribe u jezeru, oboljele od zarazne vodene bolesti neodgodivo je tražilo rješenje. Do zaraznog oboljenja šarana u jezeru Trakošćan došlo je 1954. g., kada je dopremljen i nasaden šaranski mlađ sa jednog zaraženog ribnjaka iz Slavonije. Tri godine iza toga, tj. 1956. godine, mlađ je dosegao jednu težinu od svega 20 dkg, uz jasne znakove zaraznog obo-

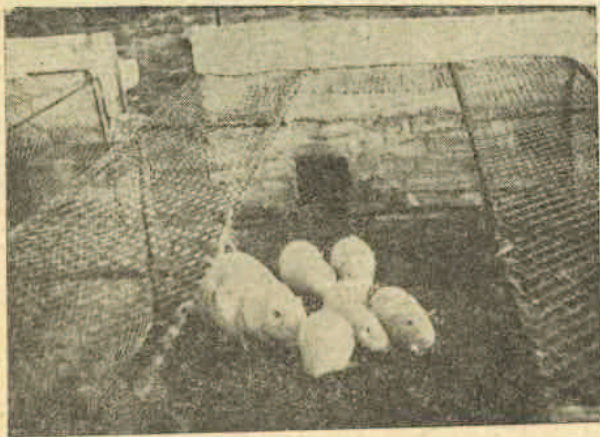

Sl. 2 — Prvi šaranski mlađ u Ludbregu

Foto: Ing. Fijan

ljenja. Odvratan izgled oboljele ribe nanio je dosta štete ribarskom sportu i turizmu.

Sportski ribolovci uporno su tražili, da se poduzmu mjere za sanaciju oboljele ribe. Povodom toga formirao je NOK Varaždin posebnu komisiju. Član komisije, prof. dr. I. Tomašec, predložio je mjere za sanaciju uzgoja ribe: da se posve ispusti voda iz jezera, sva zaražena riba izlovi i likvidira, tlo ribnjaka dezinficira i potom nasadi zdrava riba. Sa ovim prijedlogom, a u interesu zdravstvenog stanja ribe, morao se složiti i Konzervatorski zavod. Pošto je preporuka komisije provedena u djelo, a poduzeta ak-

Sl. 3 — Uzgoj nutrije u Ludbregu

Foto: Ing. Fijan

cija za uzgoj ribe u jezeru u cjelosti uspjela, to je i Konzervatorski zavod postepeno sa više povjerenja počeo pratiti rad na unapređenju ribarstva. Od toga vremena na područje NOK Varaždin cjelokupno ribarstvo stoji pod patronatom Veterinarskog fakulteta, Zagreb.

Izgrađen je posebni idejni projekat za restauraciju cjelokupnoga ribnjačarstva Trakošćan, a posebna sredstva za to dao je NOK Varaždin. Uz saglasnost Konzervatorskog zavoda konačno su 1957. godine restaurirani svi ribnjaci u Trakošćanu. Uz glavni i najveći ribnjak, jezero Trakošćan, obnovljeno je još pet malih ribnjaka, ukupne površine 24 ha. Radi gradnje ceste ostao je još neuređen zadnji ribnjak, ispod Maceljske gore, Lentište, sa površinom od 4 ha.

Ribnjačarstvo Trakošćan sada je apsolutno zdravo područje uzgoja ribe, planski usmjereno potrebama sportskog ribolova. Ono sada raspolaze i sa izvjesnim viškovima ribe i nema potrebe, da doprema nasadnu ribu sa strane, te je već 1958. god. višak šaranskog mlađa otpremljen za novo ribnjačarstvo Letovanić kraj Siska.

Ribnjaci u Trakošćanu podvrgnuti su zadnjih godina sistematskom ispitivanju obzirom na karakter i produktivnost, pa su na osnovu rezultata tih ispitivanja nasadeni po specijalnom proizvodnom planu izričito za svrhe sportskog ribolova. Zadnji pokusi sa pojačanim nasadom smuđa posve su iz glavnog objekta za sportski

ribolov, jezera Trakošćan, eliminirali sitnu divlju ribu, a to se odrazilo i na boljem prirastu i izgledu ostale plemenite ribe. No, unatoč jake populacije smuđeva, sa pojedinim eksemplarima i do 5 kg težine, ni jednom sportskom ribolovcu nije sve do sada uspjelo, niti uz upotrebu najraznovrsnijih mamaca, da na udicu ulovi smuđa. Vrše se pokusi i sa uzgojem pastrve amerikanke, dok je zadnjih godina uspjelo uzgajati u jezeru i sve više potočnih rakova.

Uz saglasnost Konzervatorskog zavoda, ove jeseni je obnovljen i usavršen »riboizlovljač«, tehnička naprava za automatski izlov ribe. U blizini je izgrađena i posebna spremica za živu ribu i rakove, iz kojih će se preko čitave ljetne sezone snabdjevati novi, moderan hotel u Trakošćanu.

Jezero Trakošćan, kao sportsko-ribolovni objekat, steklo je za turizam, kako u zemlji tako i u inostranstvu, već danas lijep renome. Iskorištavanje ribolova, uz ispitani sistem dnevnih ribolovnih dozvola, privlači zadnjih godina sve veći broj ribolovaca, pa je prošle godine prodano preko 500 komada dnevnih ribolovnih dozvola. Najviše ribolovaca dolazi iz susjedne SR Slovenije. Ribarstvom u Trakošćanu rukovodi Kotarska stanica za ribarstvo u Varaždinu. U čistim njegovanim površinama ribnjaka, u kojima je do nedavno dominirao korov, sada se odražuju visoka stabla crnogoričnih šuma. Brižno održavani ribnjaci postali su naročiti ukras ovom poznatom turističkom objektu.

Ispitujući uslove za razvoj ribarstva u varaždinskom bazenu, upravitelj Kotarske stanice za ribarstvo, Đuro Grubor, otkrio je na više zabačenih mjesta obrise oronulih nasipa davno po-

Sl. 4 — Ribarska koliba u Trakošćanu

Foto: Ing. Fijan

stojećih umjetnih ribnjaka. Do sada su obnovljeni i povećani stari ribnjaci u Lukavcu, površine 10 ha, položeni u jednoj dugodolini između rudokopa Ladanje i Brodarevec. Obnovljeni ribnjaci, u šumskom zabačenom mirnom kraju, sa ribarskom kolibom, brzo su postali omiljeno izletišta čitave okoline.

Uz voćni i lozni rasadnik na Varaždin-Bregu protežu se dvije dugodoline sa neobradivim podvodnim tlom. Pokušano je iskopom kanala i drenažom i ove površine privesti obradi, no bez uspjeha. Konačno je predloženo da se na tim površinama izgrade ribnjaci, kao jedino moguće rješenje. Tokom 1956. god. organizirana je omladinska akcija iz Varaždina i Čakovca, pa su ribnjaci ubrzo dovršeni. Uz savršeno tehničko rješenje izgrađeno je u stepenastom poretku šest ribnjaka, dva zimovnika i mrijestilište. U sastavu 100 ha rasadnika, ovih 5 ha ribnjaka, izgrađenih na prije pasivnom tlu, sada su najrentabilniji dio čitave ekonomije.

U sastavu ekonomije Kazneno popravnog doma Lepoglava »Bituševje« povećani su već od starine postojeći ribnjaci, a i uzgoj ribe je preorijentiran izgradnjom mrijestilišta i zimovnika. Ovo malo ribnjačarstvo, okruženo plantažnim voćnjacima, izvanredno je uspjelo uređeno. Napose parkom okruženi ribnjaci, sa prilaznim mostićima, brižno održavanje stazama i sjenicama, daju sliku ribnjaka iz priče »1001 noć«. To su sa estetske strane, vjerojatno, naši najdotjeraniji ribnjaci. Ovdje se izrađuje ribarski alat i oprema za sve ostale ribnjake.

Investicijama Poljoprivredne zadruge Vinica, a uz stručnu pomoć Ribarske stanice, obnovljena su dva stara ribnjaka 1960. god. U užoj okolini Vinice pronađeni su stari, posve zapušteni ribnjaci: Sv. Barbara, Banski-Dvori, te izvor Plitvice, stare »PISCINE« Grofa Bombelles-a. Izrađen je idejni projekat za veće ribnjačarstvo, površine 100 ha, u kotlini izvora potoka Plitvica. Sa radovima na terenu počima se već iduće godine.

Zadnji su izgrađeni i pušteni u pogon 1962. god. novi ribnjaci Stanice za ribarstvo kraj Ivanca. Ispod šumovitih obronaka, u dugodolini, nanižani su ribnjaci u stepenastom poretku, sa ukupnom površinom 10 ha. I ovi ribnjaci izgrađeni su po klasičnoj formi ovoga kraja, uz male investicije, jer postoje samo pregradni nasipi, pa je i uzgoj ribe ekonomičan, a ribolov jednostavan. Uz ribnjake vijuga potok sa bistrom gorskom vodom, pa se ovdje planira i uzgoj pastrve, jer je u blizini nova mjesna klaonica.

I sportski ribolovci su na tom području vrlo aktivni, pa imaju svoje vlastite male ribnjake. Oni i direktno učestvuju u upravljanju ribarstvom varaždinskog bazena, kao delegirani članovi upravnog odbora Kotarske stanice za ribarstvo u Varaždinu. Najveći su ribnjaci Varaždinskog ribarskog društva, izgrađeni na glinokopnim jamama ciglane »DUBRAVKA« u Turčinu, sa ukupnom površinom 20 ha. Prije osnutka Ribarske stanice, nasadni materijal za te ribnjake bio je dovožen sa sviju strana, dapače i sa otvorenih polja Lonjskoga Polja, bez ikakve kontrole, pa je i ovdje sve do 1957. god. harala zarazna vodena bolest šarana. Uz stručni savjet Veterinarskog fakulteta Zagreb i pomoć Stanice za ribarstvo, uzgoj ribe je saniran i zna-

tno unapređen, pa je ovo područje sportskih ribnjaka posve zdravo.

I uz ciglanu kraj Cerja imaju sportski ribolovci svoje uređene ribnjake. Manji društveni ribnjaci postoje i uz rijeku Bednju, u Novom Marofu. Ispod Kalnika, uz cestu prema Ljube-

Sl. 5 — Omladinska akcija gradnje ribnjaka
Varaždin — Breg

Foto: Ing. Fijan

šćici, otkriveni su obrisi starih pastrvskih ribnjaka u Moždrenjaku.

I depresije, nastale poniranjem tla iznad napuštenih rudarskih okna kraj Ivanca, iskorištene su za sportski ribolov. Gotovo 20 ha ovih zanimljivih poluribnjaka koristi, uz stručnu pomoć Ribarske stanice, Ivanečko ribarsko društvo.

Prije 1955. god. smuđeva uopće nije bilo u vodama varaždinskoga bazena, osim rijeci Muri gdje je vrlo rijetko lovljen po gdjekoji smuđ. Te godine prenesen je smuđ iz ribnjaka Jelas-Polje u Ludbreg. Ribarska stanica izvela je poribljavanje ribnjaka i otvorenih voda prenašanjem ikre smuđeva na gnijezdima. Matična jata smuđeva drže se u Ludbregu i Trakošćanu, dok se oplodnja ikre vrši u Ludbregu. U otvorenim vodama postepeno je izmjenjen sastav ribe, kod čega je napose došla do izražaja gospodarska vrijednost smuđa. Gnijazda sa smuđevom ikrom otpremana su i na područje SR Slovenije, gdje je ta ikra mnogo tražena.

Iskustva zadnjih godina rada pokazala su, da mali ribnjaci ne mogu sa uspjehom samostalno gospodariti i uopće prosperirati, osim uz stručnu pomoć jedne dobro organizovane ribarske ustanove, a ovu funkciju postepeno je preuzela u Varaždinu Kotarska stanica za ribarstvo. Sav rad na unapređenju uzgoja ribe stanica vrši prvenstveno u svojim vlastitim ribnjacima. Uz to daje savjete i stručnu pomoć ostalim ribnjacima u sastavu poljoprivrednih dobara i zadruga, te sportskim ribnjacima, te vrši nadzor nad iskorištavanjem i mjerama za unapređenje otvorenih područnih voda. Na podvirnoj dravskoj vodi »MOTIČNJAK« kraj Varaždina Stanica ima svoj pokusni ribnjak, na kojem vrši pokuse oko uzgoja šarana i pastrva.

Zdravstveno stanje ribe, zahvaljujući stalnoj pomoći Veterinarskog fakulteta, Zagreb, danas više ne zadaje brige. Unatoč toga Stanica vrši preventivne sanitarne mjere. Sva ribarska oprema i alati, te instrumenti, koji se redovno koriste, podležu prije svake upotrebi obaveznoj dezinfekciji.

Sl. 6 — Gradnja ribnjaka u Ivancu
Foto: Ing. Fijan

Stanica proizvodi nasadnu ribu ne samo za svoje područje, već i za šire područje Jugoslavije. Za sada je to jedina i prva ustanova u zemlji kod koje se može već unaprijed naručiti i sigurno dobiti zdrava, selekcionirana, plemenita matična i uzgojna riba. Kako bi ta riba stigla u zdravom stanju i na odredište, Stanica obavezno putem Doma narodnog zdravlja u Varaždinu vrši prije svake otpreme dezinfekciju prevoznih sudova. Ove prijeko potrebne mjere za održanje zdravstvenog stanja ribe Stanica je uvela prva u zemlji, jer je dokazano, da se upravo kod prevoza ribe u sudovima, gdje je prije prevažana zaražena riba, najčešće zarazi zdrava riba.

Sustavan i brižan rad ove ustanove podigao joj je u ribarskim krugovima renome, koji je u mnogo slučajeva zaslužen i dokazan.

Posebno valja podvući odlične rezultate uzgoja ribe na novo izgrađenim ribnjacima, koji su dobavili prvi nasadni materijal od Kotarske stanice za ribarstvo u Varaždinu: ribnjaci Letovančić kraj Siska, Zadružni ribnjaci Mahovo kraj Iloka, novi ribnjaci u Donjem Miholjcu i Ribnjačarstvo Sišćani kraj Čazme, za sada najveći ribnjaci u izgradnji na području SR Hrvatske. Pa i ribnjaci naučnih ustanova van SR Hrvatske dobavili su za svoje nove pokusne ribnjake zdravu nasadnu ribu iz Varaždina, kao: Stanica za ribarstvo SR Srbije, za ribnjake u pančevačkom

ritu i Zavod za ribarstvo SR Makedonije, za ribnjake kraj Skopja. Sve do sada, nakon niza godina uspješnog gospodarenja, zdravstveno stanje riba svuda se održalo na visini.

Kroz razmjerno kratko vrijeme, za deset godina, učinjeno je mnogo na podizanju ribarstva u Varaždinskom bazenu. Utvrđeno je, da se i na terenu za koji se predmjevalo već unaprijed da nema uslova za razvoj ribarstva, jer su otvorene vode skućene, a perspektive za gradnju ribnjaka minimalne, solidan i uporan stručni rad donio opće priznate rezultate.

I potrošnja ribe znatno je povećana. Uz glavne potrošačke centre ribe, Varaždin i Čakovec, sada postoje prodajna mjesta sa bazenima za držanje žive ribe u Ivancu, Ludbregu i Trakošanu.

Perspektive za dalji razvoj ribarstva planom su zacrtane i postepeno se ostvaruju: ribnjaci Zadruga Madžarevo na Topličici pastrvski ribnjaci na Ravnoj-Gori i Ivancu, veliko ribnjačarstvo na izvoru Plitvice, pokusni ribnjaci Motičnjak kraj Varaždina, a uz Dravu kraj Varaždina u gradnji je Narodni park sa vodenim površinama za rekreaciju, koje će Stanica za ribarstvo urediti i za sportski ribolov.

Idealni, još netaknuti tereni za razvoj ribarstva postoje u susjednom Međumurju. Do sada već izvedene regulacije uz rijeku Muru i Dravu daju preduslove, da se i ovdje započne raditi na sustavnom podizanju ribarstva. Nakon izvršene fuzije kotareva Varaždin i Čakovec, Stanica za ribarstvo proširuje svoj djelokrug rada i na Međumurje.

Regulacija vodotoka Bednje sa konačnim rješenjima potakla je povećanje prvoizgrađenih ribnjaka u Ludbregu, pa je plansko povećanje postojećih ribnjaka na ukupnu površinu 10 ha završeno tokom 1961. godine.

Na povećem otoku prvoga ribnjaka u Ludbregu izgrađena je još 1957. god. farma za uzgoj krznaša, nutrija. Pogon farme zamišljen je i izveden na uskoj vezi sa uzgojem ribe, a izravno pomaže intenzivnije stvaranje prirodne hrane za ribu u vodi. Krzno nutrije sve se više traži i na domaćem tržištu, pa će se postojeći kapacitet farme od 800 kom krzna godišnje uskoro udvostručiti.

Posve dovršeni ribnjaci u Ludbregu, sa užom okolicom i kupalištem, preobrazili su zapuštene bare i šikare, a drvoredi sa stazama uz ribnjake pretvoreni su u mjesno šetaliste.

Uloženi trud i zalaganje mještana-zadugara od prije deset godina urodilo je, eto, bogatim plodom.